

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Váczi körút 23.

hova minden küldemény intézendő.

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt —

Fél évre 4 „ —

Negyedévre 2 „ —

Egyes szám ára 16 kr.

M E G J E L E N I K M I N D E N P É N T E K E N .

Tartalom:

Apály és dagály. Tábori Róberttől. — Az a huszonöt év. Zempléni Árpádtól. — A hitközség gyászünnepe — Tiszta keresztény vérből. Szabolcsi Miksaától. — Az orosz zsidók New-yorkban. Irta: Bécsek László. — Magányos uton. Ismerteti: Dr. Feleki Sándor. — Palágyi Lajos költeményei. (Vers) Méry Károlytól. — A Makkabeusok második könyvéből. — Irodalmi esemény. Róna Bélától. — Erős várunk (Vers) Dura Mátétól. — Absalon. Eredeti tragoedia (Szépirodalmi melléklet). Irta: Makai Emil. — Az erősek. Bernstein A. elbeszélése. — Hírek. — Hirdetések.

Naptár:

Vasárnap (1893 január 1.) 5653 Tévész hó (29 napos)
13-ika. Hétfő 14-ike. Kedd 15-ike. Szerda 16-ika. Csütörtök 17-ike. Péntek 18-ika. Szombat 19-ike. Hetiszidra: Semósz.
(Mózes II. könyvének 1., 2. 3. 4., 5. fejezetei.) Haftorah: Jézaiás 27. fejezete.

Dagály és apály.

Emlékszem egy nagyon zord télre, mikor a Duna mentében fekvő kis falu, ahol gyermekéveimet éltem, rettenetes megpróbáltatásoknak volt kitéve. Először leégett a fél község, aztán roppant hóesés következett és február közepén hirtelen beállott az olvadás. A folyam óriási módon megdagadt, nap nap után torlódtak a piszkos, zavaros hullámok és az emberöltő óta erősen álló töltéseket alámosták. Kétségbeejtő volt a helyzet, annál is inkább, mivel az országnak minden részéből szomorú hírek érkeztek, melyek falvak, városok és vidékek pusztulásáról szóltak. De az én kis községem nem csüggedt el; férfiak és nők, ifjak és vének, gyermekek és aggok kisiettek a töltésekre és éjjel-nappal dolgoztak a gátak megerősítésén, sőt akik idegenben voltak, még azok is hazasiettek a szülőfalu megmentésére. Otthagyták a mindennapi kenyeret biztosító munkát, a csábító kényelmet és beállottak egyszerű harcosoknak a tomboló ellenség ellenében.

... Ennél nem kisebb volt a veszedelem, mely az utolsó tíz év alatt a zsidó vallás hívei fölött összetornyosult. Egy piszkos, zagyva áradat tört ellene: az antiszemitiz-

m u s. Végpusztulással fenyegetett és nem csekélyebb célt tűzött ki magának, minthogy e vallás követőit megfoszssa törvényadta jogaitól, emberi méltóságuktól és a tizenkilencedik század vége felé megújítsa a sötét középkornak azt a teoriáját, hogy a más valláson levőket tüzzel és karddal kell elpusztítani. S nem is vallási fanatizmusból cselekedett így az antiszemitizmus, hanem egy még ennél is rutabb szörnyszülöttel, a fajgyűlölettel állott elő. Torlódtak körülöttünk a fagyos hullámok (még a szabadelvűek szívét is rideggé tette a közöny!), megkondultak a vészharangok, kísértetiesen támadt föl a vérvád és úgy látszott, hogy Izrael nem bírja ki ezt a támadást.

De mi történt? Ugyanaz, ami az én szülőfalvamban. Férfiak és nők, ifjak és vének, gyermekek és aggok kisiettek a gátokra, hogy megmentsek a vallásnak drága kincsét, az emberi jogokat, a szabad gondolkozás palládiumát. Még akik idegenben voltak is, akiknek vallási meggyőződését lanyhábbá tette a környezet, még azok is magukba szálltak és visszatértek Izrael táborába. Hány embert ismerek, ki zsidó léte már alig emlékezett vallására, mielőtt beköszöntött az antiszemitizmus, de midőn a

torladó gonoszságot meglátta, ismét fölébredt, lelkében a régi emlék a kedves szülőhelyre és visszatért oda, ásót-kapát ragadott kezébe és dolgozott körömszakadtából, hogy megmentse azt, ami utóvégre is legdrágább minden embernek, v a l l á s á t.

A piszkos áradat, amint megtört a gáton, ajongva és tombolva rohant odább. Dagályra következett apály, homokba fult ellenségeinknek vízenyős erőlködése. Nem kondul már a vészharang, a közönyt kiüzték a szabadelvűek táborukból, amikor látták, hogy mi nem engedjük magunkat. Belátták, hogy az igazi szabadelvűségnek a zsidóság legerősebb támasza s ahol küzdelem folyik a szabad meggyőződésért, a szabad gondolkodásért és a népjogért ott örömet ömlik értük a zsidó vér. Ma már csak rut fogalom az antiszemitizmus, jó arra, hogy rakonczállan gyermekeket megijesztenek vele — de fegyvernek nem való. Legfőbb ha azoknak testén üt sebet, akik nem restelik kézbe venni és fejük fölött megforgatni.

Hanem azért legyen úgy a zsidóság, mint az én kis falumnak lakossága a lezajlott árvízveszély után. Vizsgálja meg jól gátjait, emelje magasabbra töltéseit és az apály idején készüljön egy eshetőleg még egyszer bekövetkező dagályra. A mi védünk a hit, a mi gátunk a h a z a s z e r e t e t, a mi legerősebb sáncunk a r a g a s z k o d á s a magyar nemzethez. Ezt a hármat ápoljuk, erősítsük, ezért a háromért élünk és halunk, s akkor újból jöhet a szörnyeteg; nem félünk tőle. Tábori Róbert.

Az a huszonöt év!

— Az emancipáció negyedszázados évfordulója alkalmából. —

Egészen fiatalok még azok a zsidók, kik Magyarországon szabadoknak születtek. Huszonöt évesek mindössze. Mégis ez a huszonöt év, új aerát, új nemzedéket teremtett. A magyar nyelvet beszélők száma tetemesen szaporodott s e szám rohamosan emelkedik aszerint, a mint az ország határaitól befelé közeledünk. Sőt a nemzetiségi vidékeken, olyan elhagyatott falvakban, hol a jegyzőt kivéve, nincsen magyar ember, az oda költözött egy-két zsidó

család nem felejté el a magyar nyelvet; beszéli, használja s terjeszti azt.

Azért helyeztem előtérbe ezt a nagy szellemi nyereséget, hogy mindenki, aki csak azt a politikát tartja józannak, mely haszonnal jár, belássa menten, hogy az emancipációból hasznunk volt s az öt, hét s kilenczágú nemes urak ne resteljék elfogadni azt, a mi nemzeti haszon, még ha zsidókézből jön is az.

De nézzünk csak hátra egy kevéssé, mi minden történt nálunk a zsidók érdekében? Nem sok.

Az első mozgalmat báró Eötvös József indította, aki az országgyűlésen tett ily irányu indítványt 1840-ben. Ez indítvány rendkívüli ellenszenvvel fogadtatott, egyes urak hevesen kikelték a zsidóság ellen, képteleneknek nevezvén őket a művelődésre, a civilizációra, a szabadságra. Eötvös József azonban nem elégedett meg azzal: »én megteszem kötelességemet, de ti lehurrogtok, ti lesztok a felelősek!« hanem mindazt, a mi a táblabírói okoskodások tönkretételére egy fényes elme s tanult fej fölhozhat, mindazt összeírta egy röpiratba. »A zsidók emancipációja« czimén s kiadta az akkor nagy szerepet játszott «Budapesti Szemlé»ben. Az ügy nagy feltűnést keltett, sokaknak tetszett, mert roppant különös, eredeti ötletnek tartották, hogy a zsidókat felszabadítsák. Ők azt, hogy a zsidókat megvetik, üldözik, jószágot venni nem engedik a legtermészetesebb állapotnak képzelték. Nem is csoda, még akkoriban a jobbágyok emancipációjáról sem nagyon beszélt a világ! Az volt a létező világrand, ami a nemes urak kényelmét és jóllétét a legjobban kielégítette.

Az Eötvös könyvében foglalt czáfolatokból látjuk, mily együgyűségekkel védték álláspontjukat azok, kiknek nagy kényelem volt az, hogy jószágaik, ha még annyival tartoznának is, nem kerülhetnek zsidó kézbe. Az volt a leg-hatalmasabb dorong, hogy a hét sovány buzagalász, (ennyi volt a zsidó a kereszténnyel szemben) meg fogja enni a hét kövér tehenet, mihelyt rábocsájtják.

Mi mindent kellett még Eötvösnek czáfolnia, hogy a zsidók szabadságáért harcolhasson!

Be kellett bizonyítania, hogy a zsidók nem erkölcstelenek, nem alávalók, bár oly nagy idő óta üldözik őket, hogy nem volna csoda, ha elaljaskodtak volna! De aki mindenüldöztetés, gúny, lenézés, máglya és kényszerkeresztviz ellenére ezer meg ezer évig képes volt zsidó maradni, holott ha kitér, azonnal idvezülheti vagyis felszabadulhat, az nem erkölcstelen nép, az valóban a vértanuk nemzete! Be kellett bizonyítania, hogy a zsidó nem volt mindig kereskedő nép és ha szabadon eresztenék, bár mily pályára lépne. Be kellett bizonyítania, hogy a zsidóság csak azért lett fukar, pénzsóvár és önző, mert ezer éves tanulság állott előtte, mely mindig csak arra intette, apáról fiura átszállt: »Gyűjts kincset, hogy megválthasd zsarnokaidtól az életedet, a hitedet!« A nemzetiségi kérdés akkoriban mégcsak ébredett, tehát arra nem kellett fölhipni a közfigyelmet, hogy a zsidókból, ha magyarokká válnak, mily erősödése lesz a magyar génusznak!

És így folytathatnám keresztül-kasul az élet és a szent könyvek mezején! Legyen ebből elég. A huszonöt éves örömnünpen örülünk mindnyájan annak, hogy nem csatlakoztunk egymásban, hogy e vádak ma már csak a »helység legvénebb emberei« hangoztatják, hogy e huszonöt év elseperte a gyanakodás nagy részét mindkét részről. Sajnos, hogy nem az egész!

Az orthodoxok még mind két felől harczban állanak. Az orthodox magyarok, kik a főrendiházban gyakorolják született törvényhozói jogukat, erősen agitálnak ma is a receptió ellen. Az orthodox zsidók pedig elkeseredett polémiát folytatnak a haladók ellen, gyanusítják, megtagadják, vallásrontóknak nevezik őket. Idegenkedve néznek azokra, akik jószívvel közelednek feléjük; ők nem akarnak a pogányok földjén szabadok lenni. Valóban Mózes kellene ide, aki hatni tudjon az egész kontingensre, bele tudja a népet, ha lehet édesgetni, ha kell kényszeríteni az őket megillető szabadságba. Mert borzasztó látni, mint válik az egy felekezetből lassankint kettő, egymás iránt féktelenül türelmetlen két felekezet, melyek a helyelt, hogy a közös célra egyesült erővel töreked-

nének, elgyöngítik egymást. A neolog csapat kezébe vette a zászlót s haladna előre az idővel, a nemzettel: de a jó orthodox, kiknek nagy része még mindig lengyel kaflában jár s nagy előszeretettel beszélrontott német nyelven, belekapaszkodik a haladódba: »Nem engedjük, hogy haladjatok!« Láttam ilyeneket Mármaros Szigeten elegend. Ha egygyel-egygyel az utcán összetalálkoztam, összenéztünk idegenül, ő megijedt én tőlem, én ő tőle. Ő bizonyára azt gondolta, hogy egy vagyok abból a zsarnok nemzetségből, mely által őket a gondviselés próbára teszi, vagy talán éppen azokból a gonosztevő neologokból, kik elárulják Izraelt és megrontják a törvényt. Én meg szántam őt s társait, kik gyűlölettel és rettegéssel járnak, kik hazátlanokká és lehetetlenekké teszik magukat, nyomorban születnek és abban halnak el. Ki lesz az az ember, aki el fogja velők hitetelni, hogy e földön becsületes, türelmes emberek laknak; hogy velünk egy földön élniök nem bűn, nem büntetés, nem kárhozat; hogy mi nem kívánjuk tőlük a törvénynek egy jöttáját sem, csak bizalmat kívánunk bizalmunkért cserébe. Az lenne a csodarabbi, aki eltudná oltani a türelmetlenség tüzét, melyet ők a felvilágosultabb s hazafiasabb zsidóság ellen éreznek és bevonná őket abba a nagy nemzeti munkába, melynek célja a szabadság, műveltség és szeretet terjesztése Magyarországon.

Azok az orthodoxok pedig, kik a zsidósággal szemben állanak, kik gyarló és nevetséges ürügyekkel, és a belátásnak teljes hiányával agitálnak a receptió ellen: nem ily zordonak, nem ily sötét kedélyűek. Ők Magyarország urai, fényes nevek és vagyonok örökösei, művelt, tanult, világlátott, kedves emberek.

Ők azok a kiváltságosak, kiknek minden szabad, minden nyitva áll, kik lehetnek miniszterek, kamarások, aranygyapjas vitézek. Törvényhozóknak születtek s most azzal akarják beh bizonyítani képtelenségüket a törvényhozásra, hogy most, midőn Isten nagyobb dicsőségére a zsidóknak a vallását is emancipálni akarják végre, (mert eddig csak személy szerint szabadok, en gros, en masse pedig rabszolgák, kik egy be nem vett vallást követnek,) kemény

harczra készülődnek, agitálnak, estélyeznek, hogy a recepzióális törvényt, mihelyt eléjük kerül, a felső házban megbuktassák. Okaik ugyan nincsenek arra, de hát volt-e ok valaha a zsidók elnyomására? S nem-e az oktalalanságok az előítéletek a legtartósabbak a világon? Hány okos eszme lejárt magát már azóta a mióta ez a szégyenletes gyűlölködés folyik. Mikor az egyik nemzet kigyógyul belőle, a másik azonnal belé esik; ha a köznép kijózanodott, megkapják a bajt az uraságok. Mivel pedig az uraságok nem sokat érintkeznek az étellel s nincs módjukban megismerni azokat, akik fölött itélni fognak, nincs kizárva, hogy a recepzióális törvény zsidó és keresztény orthodoxok közös örömére a főrendiházban meg fog bukni.

Lesujtó még gondolatnak is, hogy egy megátalkodott kisebbség, a felülbirálási jog ekkora hatalmával, esetleg merő hecczből, megbuktassa a legszentebb, a legnemesebb eszmét, a lelki szabadság eszméjét. Már az maga szégyen, hogy huszonöt évi próbát kellett az emancipált zsidóságnak kiállania, míg oda jutottak, hogy szóba került vallásuk emancipációja is! S most, midőn kilátás volna reá, hogy a képviselőház elfogadja, rettegnie kelljen a szabadság minden barátjának attól, hogy a nagy urak megtagadják azt, amit a szegény emberek a maguk jószántából, mint a zsidókat emberileg megillető jogot, felajánlottak. Ha a legmagyarabb magyarok, kik hiuk magyarságukra, vagy legalább arra, hogy őseik már akkor magyar nemesek voltak, mikor a nagy Hunyady Mátyás familiája még juhót őrizett, kecskét legeltetett; ha ezek az emberek, kiknek a műveltség és felvilágosodás megszerzéséhez vagyionuk, idejük s hihetőleg tehetségük is van elég; ha ezek állanak utjába annak, hogy itt más is szabad legyen, ne csak ők; akkor ezek az urak nem érdemlik meg a szabadságot, melyben részök van, a magyar nemzetet, melyre büszkék s azt a hatalmat, melyet a nemzet, bizván befolyásolhatatlan függetlenségükben, a kezökbe letett. Akkor ők a felülbirálói jogot nem a haza üdvére, hanem ellenkezőleg, kárára és szégyenére használják

s kétséges színbe állítják úgy a belátásukat mint hazafiságukat.

Miért ellenzik ők a recepziót? Hiszen ők soha nem fognak a zsidó vallásra áttérni, sőt még összeházasodni se fognak azokkal, mert akkor a jövő század bárói és grófjai nem lehetnének császári és királyi kamarásokká. Még attól se félhetnek, hogy birtokaikba valamikor a zsidók ülnek belé, mert ők arról jöelve gondoskodtak, hogy a könnyelmű utód a majorátust el ne adhassa, — s elvégre az, hogy a vallását recipiálják vagy nem recipiálják, senkit nem fog megakadályozni abban, hogy, ha pénze van, az árverés alá kerülő birtokot meg ne vegye! S ha az a zsidóság csakugyan olyan állhatatlan nép, mint a milyennek ők hirdetik, hogy csak azért jönnek ide, hogy összeszedjék a sok drágapénzt s ha egy háboru veszedelemmel fenyegetné a hazát, menten kiköltözénének, itt hagyván a tönk szélére juttatott nemzetet: hát akkor meg nem jobb-e, ha a zsidók földeket vásárolván, ide kötik magokat a hazához?!

De nem a legféltelenebb fantáziara vall-e ilyesmiket kigondolni, kiszinezni s nem a leggyöngébb ítélőképességre vall-e elhinni! Aki ilyen érvekkel küzd a legnemesebb intenciók ellen, az nevetségessé lesz. Csak az a kár, hogy nem lesz egyuttal ártalmatlanná is. Nincsenek ő nekik indokaik, csak elfogultságuk van. Körülvéve jóléttel, kényelemmel és szabadsággal, úgy tesznek, mint a Fáy András kutyája, a ki belefeküdt a szénába s elugatta onnan a tehenet, pedig ő maga nem evett belőle.

Zempléni Árpád.

A hitközség gyászünnepe.

Hogy a 30 gyásznap letelt, a hitközség, mely csak pár nappal azelőtt negyedszer és egyhangulag megválasztott első vezetését, példaadóját, büszkeségét veszítette el Warhmann Mórban, gyászünnepelet rendezett emlékére a templomban, melynek 33 éves fennállása óta ő volt egyik legszorgalmasabb látogatója, legáhitatosabb imádkozója és a mely most gyászt öltött érette, mint az anya elvesztett elsőszülött fia után, Gyászt öltött a templom udvara is, fekete fátyol lepte a kapuk előtt álló és felgyújtott kandelabereket, a vas kerítést és a bejárókat. Az óriás templomot színültig megtöltötték a hitközség tagjai, a különféle testületek és egyletek képviselői, Wahrmann Mór helyét, hol csak a lefolyt

ióünnepéken még buzgón imádkozott, példát adva, másokat is áhitatra sarkalva, gyászba öltözött, egyetlen leánya foglalta el, mellette az emelvényen a pesti izr. nőegylet vezérasszonyai. Szemben az emelvényen a nagy halott három testvére: Sándor, Zsigmond (Bécsből) József; veje, megyeri dr. Krausz Izidor, mögöttük a siratott vezér meghitt barátai és rokonai. A díszhelyeken a rabbiság tagjai. Wahrmann Richardot, ki csak az előző napon érkezett meg Indiából, sokan szintén ott keresték szemmel az emelvényen és mert ott nem látták, azt hitték, hogy nincs is a templomban. De ott volt, csakhogya az emelvényre nem ment. Fülünk hallatára így magyarázta ki vonakodását: «azt hiszem, boldogult atyám intentiói szerint cselekszem, ha a kitüntetett helyre fel nem megyek.» Wahrmann Ernő, az elhunyt idősebb fia, ki a templomban nem volt, nincs is Budapesten. Megtámadt egészsége helyreállítása miatt már hetek előtt Itáliába kényszerült utazni.

A tömött padok elsejében ott volt az egész hitközségi előljáráóság, választmány és képviselő; a Chevra-Kadisa vezetése és képviselő; a szemináriumi tanári kar; az iskolák vezetői és tanítói; a hittanári kar; a hitközségi tisztviselők és a kézműegylet előljáráói. Ott voltak mindama intézetek és testületek képviselői, melynek Wahrmann Mór elnöke volt és tisztelőinek és híveinek ezrei. Lazarus Adolf tanár és főkantor teljes karral «Ha az Isten» című templomi gyászdallal kezdte meg a gyászünnepélyt, mire dr. Kohn Sámuel pesti rabbi, egyik legmegkapóbb, nagy eloquentiával elmondott magyar beszédében méltatta a mi nagy veszteségünket. Beszédét, a mennyire a nagy szorongásban gyorsíróknak követhette és papírosra vehette, leírtuk és alább közöljük. A beszéd után a főkantor «El mólé rachamim» kezdetű imát és a «Michtam P David» kezdetű 16-ik zsoltárt szívhezszólóan recitálta, mi befejezte az emlékeztető ünnepélyt.

*

Dr. Kohn Sámuel beszéde.

A zsinagógában, azt mondják bölcseink, csak annak tiszteletére tartanak gyászünnepélyt, kinek halála közveszteség, הכפר של רבים és „gyászt hozott sokakra“.

Egy ilyen gyászünnepély hívott ide bennünket. Hitközségünk dicsőült elnökét, Wahrmann Mórt gyászolja.

Midőn a minap arra ébredtünk, hogy Wahrmann Mór nincs többé, megrendülve fogadtuk a rémhírt; fel nem foghattuk, felfogni nem akartuk, hogy néhány végzeteljes perc véget vetett egy munkaerőben és munkakedvben duzzadó életnek; hogy az az erős szellem, mely még néhány óra előtt oly hatalmasan működött, megakadt, megszűnt és szívünk hurjai rezegve hangoztatták אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו איזובי קיר „Ha a czedrust emésztette meg isten tüze, mit tegyen az izsóp a falon.“ Midőn azután a koporsó előtt álltunk, mely magába zárt mindent, ami még megmaradt abból a tett- és sikerdus életből és velünk s a kesergő családdal társadalmunk minden rétegének legkiválóbb képviselői az utolsó bucsu keserősége kincsan érezte velünk, hogy הכפר של רבים, hogy közgyász ért bennünket.

Most telt le a harmincz gyásznap, melyet Wahrmann Mórnak szenteltünk. Csak most látjuk, mily széles helyet foglalt el

köztünk az, kinek most elég a keskeny sir. Az élet minden terén még mindig tátong az ür, melyet maga után hagyott, melyet egy ember többé aligha fog betölthetni. Mert sok irányban nagy munkát végzett a dicsőült. Életének munkáját csak az ecsetelhetné találóan, hiven, aki ismeri politikai és nyilvános életünk utolsó negyed századának beltörténetét; országos pénzügyünk, hazai kereskedelmünk s iparunk és fővárosi életünk haladását, felviragozását, jótékony és kulturális egyleteink létrejöttét és fejlődését és hozzá még a magyar zsidóságnak, kivált hitközségünknek az utóbbi évtizedekben viselt dolgait.

E helyen csak az utóbbiakról szólhatok. Mert bár igaz, hogy a gyász, mely a dicsőültet illeti, הכפר של רבים «sokak gyásza» közgyász: mi úgy érezzük, hogy leginkább minket sújtott, minket, kik halála napján elmondhattuk: hogy שר וגדול נפל היום בישראל „előkelő, nagy férfiú hullt el az nap Izraelben.“

A dicsőült családja sok kiváló theologust, hirtelven adott a magyar zsidóságnak. Nagyatyja, Wahrmann Izrael hitközségünk első rabbija volt. Részben családja hagyományainak köszönhetőe azt a melegen érző zsidó szívet, mely annál inkább buzduzott a hitért, minél magasabb poziczra emelkedett a társadalomban; részben pedig annak, hogy egész ember volt ő mindenben; félig nem tett soha semmit sehó.

Mit tett miérettünk? mit köszönünk neki? Nem bocsátkozom köztudomású részletek felsorolásába; csak néhány általános jellemző vonásra utalok, melyre épen a mai nap emlékeztet.

Ma huszonöt éve annak, hogy mint szentesített törvényt hirdették ki a magyar zsidók egyenjogusítását. Csak igazságot szolgáltattak vele, s mint csak később tünt ki, nem is egészen, nem úgy, mint vártuk, mivel azt hittük, hogy polgárjogunk elismerése szükségképen együtt jár vallásunk elismerésével. De úgy is nagyszerű, dicső esemény volt a polgári szabadságnak, a jogegyenlőségnek e diadala; annál fényesebb, mivel igazán magyar, lovagias módon, egyhangulag mondták ki egyenjogusításunkat. A magyar zsidóság ezt el nem felejtí soha, soha! Megemlékezik róla örömben és bajban. És Wahrmann Mór élő bizonyíték volt a mellett, mily nagy, hazafias tett volt ez az egyenjogusítás, mely 600,000 lelkes, hü gyermeket adott a nemzetnek, és olyan lekötött erőket szabadított fel és szegődöttetett a haza szolgálatába, aminő Wahrmann Mór fényes tehetsége, hazafiai munkája, nyilvános működése volt, melynek egyhangú elismeréssel adózott a nemzet minden politikai pártja. És ezen fényes tehetség, ezen dicső hazafiai munka nyomtalanul eltűnt, elveszett volna a zsidók egyenjogusítását kimondó törvény nélkül.

Az egyenjogusítás által felszabadult erők mint a víznek árja, ha ledöntik a gátat, mely szük mederbe szoritja, arra az új tere tódultak, mely el volt zárva és csak most nyílt meg előttük. De ezzel együtt a vallásos élet legfélelmesebb ellensége: a közöny, a jéghideg, fagyos közöny kapott lábra táborunkban. A dicsőült szembe szállt vele. Neki köszönjük, hogy e közöny mulófélben van. Válságos időkben élére állt a községnek, mely őt hívta. És ezuttal megmutatta, hogy az elnöki tisztség nem pusztá czim, hanem hivatal, mely komoly munkával jár. A minden oldalról igénybe vett férfiú, kinek le volt kötve majdnem egész ideje, bámu-

latos módon mindenütt volt, a hova tisztsége hívta. Ott volt a község házában majdnem naponként; itt volt a zsinagógában, hol mint elsőt láttuk jönni, mint utolsót távozni; ott volt a Chevra Kadisa tanácskozásain; az árvaház, a siketnémák intézete, a kézműegylet, a rabbiképző vezérő bizottságainak majdnem minden egyes ülésén és mindenütt ő döntött, ő jelölte ki az irányt és mindig igaz zsidó érzülettel és igaz magyar szellemben. Wahrman Mór az emanczipált magyar zsidónak megtestesült eszményképe volt: magyar is, zsidó is testestül-lelkestül. És példája hatott és hisszük, várjuk: hatni fog a jövőben is. Megtanultuk tőle, hogy hitet, hitfelekezetet, hitközseget szolgálni nemcsak kitüntetés, de kötelesség, annál nagyobb, annál szentebb kötelesség, minél nagyobb valakinek tehetsége, minél magasabb az illetőnek társadalmi és polgári állása.

Azért joggal elmondhatjuk Wahrman Mórról is az ígét, melyet bölcsünk fűznek Jakab ösünk halálának e héten olvasott elbeszélésehez, a régi nagy szót: **אתה שוכב ואין אתה מת** «Nyugodni mentél, de meg nem haltál.»

Igen, te drága dicsőült, nyugodni mentél, pihenni, életed dicső nagy munkája után, de ezért nem haltál meg, hanem élsz tovább, élsz abban, a mit végeztél, teremtettél. utánzásra méltó példát mint fényes minnagad után, Tovább élsz gyermekeid, íban, mely a miénk is; **הספרו של רבים** „a közgyász. Mint dicsőült szellemed bátatlanságban, úgy él köztünk neved, álájában, mindnyájunk kegyeletében, szor rólad megmlékezünk, ma és gondatja velünk „**זכר צדיק לברכה**“ ak emlékezete; áldott legyen és áldva akkor. Amen! Amen!

ERŐSEK.

s a kisvárosi zsidó népeletből. (42)

lta: **Bernstein A.**

ig nekiegyenesedik és ég felé emeli

erő költözik — szólt csengő hangelekedjem mint ösanyánk, akitől elrós szívünk!

zséggel meg határozottsággal, melyet l bámul meg, magára ölti mind a uháját és összefogódzva, kilépnek lel által kísérve, aki csöndes bány sejtelve mellett annak, ami az egindította, összekulesolja kezeit.

enése «az utcán» és sietsége a sedést támaszt azok között, a kiket oglálnak el. — De még egy másik,

váratlan szavak is lekötö a figyelmet, mert a Mendel tettének híre az agg rabbi csöndes lakába is eljutott és ő is, aki évek óta nem lépte át lakása küszöbét — kivéven ha istenes cselekedetről volt szó — maga köré gyűjtötte tanítványait és a kiesény, kora miatt

hajlott alak, idejéhez képest szokatlan sietséggel tart 4 talmudtanítványa között a piac felé.

A község két legérdemesebb alakjának ideérkezése az egybegyültek örömét fokozza és akaratlanul is két csoportba osztja a hivatalos helyiségek előtt. A kevés számú férfi körülállja a rabbit; az asszonyok és lányok Malke körül állnak karéjba, aki egyfelől Genedel, másfelől Hendelere támaszkodva áll közöttük. A hangos, zavaros lelkesedés váratlanul ünnepeyeség színét ölti magára, mely mindnyájukat meglepte és ez még fokozódott, mikor a derék polgármester a hivatalos szobába megy, Mendelt kézen fogja és a német lelkész meg a jószívű polgármesterné kíséretében a hivatalos felsőbbség udvarának lépcsőjéig vezet, ahol a rabbi várakozik reá.

A rabbi eleje nyujtotta a kezét és akik ezt látták, e nemes jelnek értelmét mind helyesen fogták föl. Mendel mélyen megrendülve hajlik a jámbor kéz fölé, melybe fogadását tette és amely most, nemes hőstette után, leszedi róla a külső kényszer bilincseit. Vidám moraj hullámszik végig az egész gyülekezeten és a nők között már ámulásban nyilatkozik meg az elérzékenyedés. Mendel erre újra felegyenesedik és még egy kezét pillant meg, mely eleje nyul. Hendele balkarjával átfogja a nagyanyját, jobbját pedig odanyujtja Mendel felé. E látvány egy pillanatra sóbálványynya változtatja, de utána olyan hangon ejti ki e szót, «Hendele!» hogy mindazoknak, akik a felkiáltást hallották, hirtelen világosság támad a lelkében, mely ország-világ előtt egy rejtegetett édes titkot árul el. A bámulat elnémit minden ajkat és lelkesezés sugárzik minden szemben. De ebben a csendben és az általános feszült várakozás közepette megcsendülni hallják a Hendele szavát, tisztán, csilingelve, a lelkesedés tüzével és hízkelve meg' kérően, mint maga az alázkodás; és ez a hang azt csilnigeli a fülebe, hogy:

— Mendel gibor, halljad mit mondtak a m bölcsünk: Szállj alább egy lépcsőfokkal és végy feleséget.

Olyan mély csönd követte e szavakat, hogy még a légy dönögését is meg lehetett hallani. Ez a tett még a nap leglelkesebb hangulatában is fölizzgatta a kedélyeket, melyek a legmagasztosabb tetteket is a mindennapiság mértékével mérik. De az agg rabbi, aki még mindig fogta a Mendel kezét, megértette és fölismerte a nyilatkozat mélyebb történeti jelentőségét is. Élénken fordul Hendele és az ott egybegyültek felé, e szavakkal buzdítván:

— Ezek a Hendele véreből, reb Saul Wahl famliájából való szavak! Lejebb segítette Mendelt, aki a lány elé tárta a karját, a lépcsőfokon és összefüzdött két kéz, hogy soha többé el ne szakadjon egymástól.

A legnagyobb lelkesedés kiálltása tört elő min-

den szivből. E pillanatban Malke, ki unokáját Mendel kezére bizta, arczczal az egybegyültek felé fordult és karjait az ég felé tárván, velök azt jelezte, hogy beszélni akar, és egyelőre visszatartja a lelkesedésnek minden néven nevezendő kitörését.

Hamarosan széles karéj képződött körülötte, mely szavait leste. Egyfelől az öreg rabbi állott mellette, fejével minden egyes szavánál jóváhagyólag biccentve; másfelől Genendel, könyes szemmel és áhitattal az arczán; és mögötte összefogódzva az erős Mendel és a merész Hendele állt.

Malke rákezdte erős, tiszta hangon:

— A dicsőséges Istennek tett fogadásomat be akarom váltani minden népe előtt*) — és csengő hangon beszélte el tovább, amit mi már tudunk: Mayer gibor tettét, melyről senki sem tudott, Chaskel halálát, melyről mindenkinek volt tudomása. Hogy annak az asszonynak ajkáról, akinek ősi származását mindenki ismerte, hallották Mendel multjának dicsőségét, ez minden hallgatónak szivét a legnagyobb lelkesedésre hangolta. Midőn azonban a rabbi még néhány szót fűzött hozzá, és ezekben Hendelet és Mendelt mint «Izrael jobbait» dicsőítette, akikben az őszülők művei tovább élnek, akkor már lehetetlen volt az öröm kitöréseinek gátat vetni. Genendel sirt és nevtett egyszerre és hamarjában az ég felé fordult e kéréssel:

— Dicsőséges Isten, részeltess abban a boldogságban, hogy mielőbb tánczolhassak a lakodalmon — és lám lám valósággal lejtett és úgy tánczolt egyre-másra amint az a lakodalmakon szokás és sirt megnevetett, hogy — amint fennszóval mondta — egyszer úgy igazában betelhessék az öröm kö nyeivel. — Salme — akinek nem olyan természete volt, hogy vidám érzelmeit idegenek előtt nyilvánítsa, és aki ma különben is kikelt a természetéből, midőn Mendel elé futott — nem tudott egyebet tenni, csak a két keze közé szoritotta a fejét, keletnek fordult, mikén imánál és mélyen hajlongott.

Midőn azután a filigrán járásorvosocska és a patyikus avval a vigasztalással jöttek ki, hogy a pandur sebe nem életveszélyes és a polgármester, polgármesterné, meg a német prédicator a csoportokba verődött «község» közé vegyültek és derürebörura örvendeztek a zsidók között a Mendel «keresztényi tette» fölött, bizony se vége, se hossza nem akadt az özlönlésnek, tolakodásnak, futkozásnak, dicséretnek, elragadtatásnak.

(Folytatjuk)

*) Zsoltárok 116. 11.

Hirek.

»Tiszta keresztény vérből«

Gyászjelentéseken olvasta ezt a különös megjegyzést Dr. Kayserling M. spanyolországi utjában, melyet lapunk előző számában leirtunk és melyet több előkelő napilap is átvett az »Egyenlőség«-ből részben a forrás megnevezésével, részben biz a nélkül. »Tiszta keresztény vérből« származott az akkor meg akkor jámbor bűnbánás, ilyen meg ilyen imák elmondása és a katolikus szentség felvétele után idvezülten meghalt N. N. Elképzelhető, hogy az ilyen megjegyzés mennyire megkaphatta a spanyolországi zsidók történetének leghivatottabb megíróját és hogy, bárha sejtette, vagy helyesebben, épp ezért, utána járt a dolog nyitjának.

Négyszáz esztendeje annak, hogy azok, a kik magukat Spanyolországban nyíltan zsidóknak vallották és ősi hitüket megtagadni nem akarták, — és ezek száma négyszázezerre, sokak szerint hatszázezerre, vagy még többre rugott, — vissza nem riadva a hontalanság keserűségeitől, a szörnyű jövőtől, mely rájuk várt, ott hagyták a földet, melyen elődeik előbb laktak, mint maguk a spanyolok, ott vagyonukat, őseik sirjait és mindazt a boldogságot és örömet, mely a szülőföldhöz fűződik. A kivándoroltakénál nagyobb volt azonban azok száma, kikben ilyen nagy áldozatokra nem volt elég erő és a kik ennél fogva meghajoltak a kereszt előtt, mely nemsokára az áttértek nagyobb részére oly rettenetesen ránehezedett, hogy utóbb a keresztfa máglyafává változtatták rájuk nézve, melyen a szeretet vallás papjai isten nagyobb dicsőítésére elevenen megégették. Negyedmilliónál jóval nagyobb azok száma, kikre okkal, vagy ok nélkül, a szent inquisitio, a kath. vallás ezen örökös szegényfoltja ráfogta, hogy csak színleg tértek meg, hogy sziveikben zsidók maradtak és hogy titokban a régi hitüket vallják, kiket ennél fogva tűzhálalra ítélték.

Mindazokat azonban, kik 1492-ben zsidókból katolikussokká lettek — és ez nem akar szemrehányás lenni az inquisitiónak — még sem égették meg. A maranusok közt — így hívták a zsidózással vádolt új keresztényeket — voltak végre szegény emberek, kiket a szent törvényszék elé vinni éppenséggel nem fizette volna ki magát; de voltak olyanok is, kiknél jobban fizette ki magát, ha az inquisitio elé nem vittek. A nagyon szegények és a nagyon hatalmasak nagyobb részt megmenekültek az auto da fé-k tűzétől és ezek képezik még ma is — 400 esztendő után! — azokat a családokat Spanyolországban, a melyektől való megkülönböztetésül sokan azt iratják gyászjelentéseikre, hogy az elhunyt „tiszta keresztény vérből“ származott.

(Mit tenne vajjon az ilyen család, ha az a szerencsétlenség érné, hogy kisülne, hogy ősei rokonságban voltak pl. Szent-Péterrel, kinek zsidó neve tudvalevőleg Simon Chaifa volt; vagy hogy egyenesen Jézust mondhatták vérbeliöknek, ki tudvalevőleg szintén nem származott „tiszta keresztény vérből“?)

A zsidóktól eredő családokat — bárha a legbuzgóbb katolikusok, ismerik Spanyolországban, hol Kayserlingnek okmányokon alapuló nézete szerint a legmagasabb állásokat töltik be és az ország legelőkelőbb familiáit képezik. Egynémely helyen ezek a családok még most is csak maguk közt házasodnak, míg máshol épp ezek törekednek más, feltétlenül keresztény származású családokkal összeházasodni. A csálhatatlan keresztény

eredetre akarják felhívni a figyelmet a gyászjelentés-ken előforduló, említett megjegyzések. Mondják, hogy a zsidó családokból származó gazdag házasuláknak a k szólanak. Sok esetben ugyanis állítólag pótolják a fél hozományt. Sok esetben, de nem mindig, mert rájöttek már, hogy ilyen megjegyzésekkel különösen a zsidó eredetű keresztények büszkélkednek.

A pyrenaeusi félsziget némely részein különben a vegyülés volt zsidó és előkelő katolikus családok közt olyan dimenziókat öltött, hogy később ezeket megkülönböztetni absolute lehetetlenség volt. Különösen áll ez Portugáliára nézve, hol annak egyik uralkodója kísérletet tett a megkülönböztetésre, a mivel azonban igen furcsán járt.

A nagy Pombal marquis volt első minisztere és ezt szólította fel a portugál felség, kutatná át nemesége családfáit, hogy megtudhassák végre, mely családok ereiben folyik tiszta keresztény és melyikéiben zsidókkal vegyült vér. — »S mit szándékszik felséged tenni a vegyesvérűekkel?« — „Elrendelem, hogy megkülönböztetésül a tisztavérű nemesektől, hegyes főveget viseljenek“. (Hajdanában ilyet viseltek a zsidók).

Pár nap mulva megjelent Pombal hóna alatt 3 hegyes kalappal. — »Mit akarsz ezekkel, marquis?« kérdé bámulva a király. — „Teljesítettem felséged parancsát és kutatni kezdtem nemesieink genealogiáját és ennek első eredménye e három kalap. Az egyik az én csekélységem számára szól, a második ő eminenciájáé, a lissaboni biboros érseknek van szánva, a harmadik végre felséges uram és királyom részére készült.“

Azokban a spanyolországi városokban, hol hajdanában nagy zsidó községek állottak fenn, mint Toledo, Saragossa és Barcelona, Kayserling mostani utazása alkalmából azt a tapasztalatot szerezte, hogy az előkelő lakosság, de különösen a nők meglepő módon megtartották a zsidó típust. Mikor egy gyönyörű asszonyokat vasárnapon a templomokba menni látta legszebb toillejtjeikben, imakönyvekkel kezeikben — és a templomokat roppant buzgalommal látogatják, különösen a fiatalabbak és szépek, éppugy, mint a fiatal és büszke donok — egy kis képzelődés mellett Kayserling rabbi a Károly-köruton vélhette magát roshassono délelőtjén, midőn a szép és jámbor pesti zsidónők pompás ruházatukban a dohány-utcai templomba igyekeznek.

Szabolcsi.

— **Két választás.** Január 8-ikán és 9-ikén két helyet töltenek be azok közül a díszes állások közül, melyeket annak idején boldogult Wahrmann Mór ruháztak. 8-ikán a pesti izraelita hitközség 200 képviselője elnökválasztásra jön össze az új hitközségi tanácsépület dísztermében. A választás értesülésünk szerint egyhangú lesz és az ország első hitközségének elnöki székébe *Kohner Zsigmondot* fogja emelni. — 9-ikén a Lipótváros választja országgyűlési képviselőjét. A választás kimenetele iránt kétség alig forog fenn. Wahrmann Mór helyét a képviselőházban az a férfi fogja elfoglalni, ki őt szellemileg leginkább megközelíti és ki a parlamentben becsületére fog válni a kerületnek, mely őt odaküldötte, hasznára a magyar hazának és büszkeségére a magyar zsidóságnak, mely egyik legkiválóbb egyéniségét látja benne érvényre jutni. *Dr. Mezei Mórral* — és ez most különösen fontos ránk nézve — a receptiót zászlajára irt, fővárosi nagy végrehajtó bizottság elnöke kerül a törvényhozásba. De ettől eltekintve, nem szabad felejtőnk, hogy *Mezei Mór* mint csak nagyon kevesen,

éveken át páratlan kitartással, sokoldalú tehetségének és tudásának teljes érvényesítésével valóságos harcokat vitt a zsidók emancipációja előkészítése érdekében, a zsidóságjogaiért, megmagyarosodásáért. Az emancipációt követő kongressuson történtek mélyen elkeserítették annyira, hogy a következő két évtizeden majdnem egészen távol tartotta magát felekezeti ügyektől. Innen jön, hogy *Mezei Mór* a fiatalabb zsidó generáció nem látta szerepelni, és sokan mint a zsidóság harcosáról nem is tudnak róla. Visszavonultságából csak akkor lépett ki mikor azt az erős mozgalmat látta, melyet néhány lelkes odaadó és nagytehetségű fiatal zsidó író a receptió érdekében éppen ma egy esztendeje támasztott. A mozgalom megindítóinak hívására kész volt élére állni annak és minél több tért hódítani számára a zsidóságban és a közvéleményben. A receptió betetőzése az emancipációnak, melyért ő annyit küzdött és szenvedett, Tisztelettel elismerjük ellenjelöltje érdemeit a hazai nagyipar terén és meg vagyunk győződve, hogy *mezei Krausz Lajos* sok hasznost és jót fog még művelni a hazai kereskedelem emelése érdekében, de a Lipótváros *Wahrmann Mór* után, csak imponáló, államférfiül iskolázott elme, szónoki tehetség és multra és érdemekre hivatkozható kidomborított egyéniség képviselheti méltón parlamentünkben. És mindezen tulajdonok hatványozott mértékben vannak meg *Dr. Mezei Mór*ban.

— **Millió adomány.** *Rothschild* Alfons br. kit a minap vadászat közben majd, hogy nagyobb szerencsétlenség ért, szerencsés megmenekülése öröme gyermekágyas szegény nők számára egy millió frankot adományozott.

— **A xanteni flugyilkosság tettése** — mint irtuk — *Wesendrup* Henrik kőfaragó, a *Buschoff* pör egyik terhelő tanuja személyében jelentkezett. Ebből az alkalomból a „Köln. Ztg.“ a következőket írja: F. é. nov. 4-ikén a xanteni esküdszék előtt előbb xanteni, később styrumi lakos ellen csavargás és gyermekei elhagyása miatt vádolt *Wesendrup* Henrik kőfaragó ismételt volt végtárgyalásra megidézve. A tanúk kihallgatása után a vádlott ellen meg nem jelenése folytán elfogatósi parancsot adtak ki és a tárgyalást bizonytalan időre elhalasztották. Ebből az elfogatósi parancsból most a xanteni flugyilkosság ügyében körözvényt csináltak. Tény az, hogy *Wesendrup* kőfaragó folyó évi november 3. és 4-ikén *Calcasban* tartózkodott és *Messer* fogadósnál ismételt meghált. *Wesendrup* ott ittas állapotban ismételt kijelentette: „*A Buschoff, az a szegény ördög nem gyilkolta meg a fiut, én vagyok a gyilkos, de nem tudják rám bizonyítani.*“ *Wesendrup* ritkán józan, jobbára ittas és majdnem deliriumszerű állapotban van. Igen ügyes kőfaragó volt, mint némely különösen szép képességű ember, elzüllött. Neje halála után, gyermekeit még inkább elhanyagolta és mint annak előtte, akik most a közjótékonyság terhére esnek. A xanteni polgármester a clevei esküdszék előtt ilyen bizonyítványt állított ki *Wesendrup* felől. Ezen a végtárgyaláson az államügyész közölte, hogy *Wesendrup* ellen a kis Hageman fia meggyilkoltatása miatt

megindították az elővizsgálatot. A Wesendrup ellen-
gyanút avval lehetett indokolni, hogy a Hegeman fiút
meggyilkolta, hogy Buschoff mézáróst állíthassa oda
tettesként. Wesendrup Buschoffszámára sirköveket ké-
szített és éppen akkorjában nem csekély összetűzése
voltak Buschoffal. Ezenfelül Buschoff fiával szemben
állítólag így is nyilatkozott: »Majd elrontom én a ti
szombatotokat.« — A „Cleeveer Kreisbl.“ illetékes helyen
szerzett információk alapján azt írja, hogy a cleveei
államügyész Wesendrupon kívül még egy más személy
ellen is, akinek szintén a xanteni flugyilkosság miatt
kell felelnie, megindította a vizsgálatot. E körülmény
arra vall, hogy a gyilkosság gyanuját megerősítő titkos
szálak közül egy-kettő az ügyészség kezébe került.

— Utóbb azt a hirt vesszük, hogy Wesendrupot gyil-
kosság gyanuja miatt elfogták,

— **Visszautasított kegyelmi kérvény.** A
gelsenkircheni „Deutscher Reform-Verein“ Ahlwardt
megkegyelmeztetése iránt kérvényt intézett a német
császárhoz. Mint Berlinből jelentik, Vilmos császár a
kérvényt *visszautasította*.

— **Az emancipáció jubileuma** ugy a fővá-
rosban, mint a vidéken sok helyütt ünneplésre
készítette a zsidóságot. Az ünneplés nem öltött ugyan
olyan nagy arányokat, aminő helyén lett volna, de
hát nem ok nélkül történt az így. Az új nemzedék
alig érti már azt a különbséget, mely az emancipatio
előtt való kort az utána következőtől elválasztja, s
a mely az ünneplés főmotívumát képezi; az a nemze-
dek pedig, mely a határvonalon túl egy negyedszázad
idővel elhozta magával a multak emlékeit, megrikkult,
megfogyott s a vezérszerepet annak a nemzedéknek
engedte át, mely életének és működésének jó részét
már a szabadabb aerában töltötte be. E mellett a ma-
gyar zsidóság tulnyomó nagy zörme várandós a feleke-
zeti egyenjogúsággal, melynek testté válása, hogy még
mindig késik és késik aggasztó tünetek között — nem
támadhat a magyar zsidóságnak benső ünneplő kedve,

Az emancipationális ünnepélyekről a következő
tudósításaink számolnak be:

A dohányutczai zsinagógában Weis-
burg Gyula dr. segédrabbi szombati exhortatiója során
emlékezett meg a magyar zsidóság polgári egyenjogu-
sításáról. «Ne távazzék el emlékezetünkben — úgy mond
— a figyelmeztetés, hogy a nép, mely elhagyja atyját,
istenét, gondviselőjét súlyedsnek, pusztulásnak, halál-
nak van kitéve, míg különben fennmaradása, jö-
vője és virágzása biztosítva van. Ez pedig nemcsak
nekünk válik előnyünkre, hanem áldásává leszen az
egész emberiségnek és szeretett hazánknak, mely iránt
ma, ha ugyan lehetséges, megkészsereződik szerete-
tünk, megkészsereződik halánk, elgondolván, hogy már
csak néhány nap és negyedszázad telik be azon
örökké dicső és emlékezetre méltó nap óta, amikor a
nemzet és koronás királya egy szívvel, egy értelemmel
kimondta, hogy mi zsidók sem vagyunk többé mos-
toha gyermekei e hazának, amikor jogot adott a ha-
záért nemcsak vérezni, hanem vele örvendeni is,
amikor megengedte, hogy szabad részesei lenünk azon
jótéteményekben és elismerésben, melyeket fiai szá-

mára föntartott.» E szép szavakat emelkedett hangu
fohász fejezte be, melyet a szokásosnál számosabb
ajtatos hívő mély megilletődéssel hallgatott.

A nagykanizsai izr. hitközség hálaadó
istentisztelettel ülte meg az emancipatio negyedszáza-
dos évfordulóját. Az előjáróság gelsei Guttman n
Vilmos kir. tanácsossal élén testületileg jelent meg az
imaházban és áhitattal hallgatta a község tudós fő-
rabbijának, Neumann Ede drnak hazafias szellemű
alkalmi beszédét, melyben az emancipationális tör-
vény fontosságát kiemelve, rámutatott ama jogokra
és figyelmeztetett azon hazafias kötelességekre is,
melyek e törvény által a zsidókra hármlanak. A
kitűnő szónoklat a nagyszámu ajtatoskodókra jelen-
tekeny hatást gyakorolt.

Holicson az izr. népiskola f. hó 23-ikán ün-
nepelte a magyar zsidóság egyenjogusításának 25 éves
fordulóját. Az ifjusági istentiszteleten Altman n J.
ig. tanító fejtegette könnyen érthető modorban az
emancipatio eszméjét és hazaszeretetre buzdította a
fogékony lelkű hallgatóságot. A nap emlékére Winter
Miksa iskolaszéki elnök és Gyedusek József elől-
járó megalapították a szegény gyermeket felruházó
«krajczár egyesület»-et, melyhez tagokul már az első napon
130-nál többen jelentkeztek nagyobb heti járulékkal.
A mozgalom az iskolás gyermekek közt is olyan élénk
érdeklődésre talál, hogy filléreikkel közülök is 160 an
vállalkoztak az egyesület működésének istápolására.

— **A «Nemzet» a receptio sorsáról** ked-
vező közlést tett egyik minapi számában. Az egyház-
politikai kérdésekről világga boesájtott különféle híre-
lésekkel szemben a kormány félhivatalosa
akarja a közvéleményt s felekezetünk rec
írja: A zsidófelekezet recipálására vonat.
javaslatot, melyet utóbbi időben felre n
célzattal a többi törvényjavaslattal összek
nak, előbb mikor még egy egyoldalú felel
lom inscenálására való törekvés nem vo
olybá tekintették, hogy általán egy teljese
és semmivel sem indokolt anachronismus lesz meg-
szüntetve. Ma azonban, midőn kétségbevonhatlanná vált,
hogy azt a törvényjavaslatot — miután szövege meg-
állapítva és a korona hozzájárulása biztosítva van — a
kormány már a legközelebbi időben a törvénykezés elé
viszi, a házassági jog rendezésével kapcsolatban és erő-
szakolt magyarázatok szerint úgy szeretnék feltüntetni,
hogy a felekezeti feltékenykedést ezen törvényjavaslattal
szemben is harczba vigyék.

— **Az ügyvédvizsgáló bizottság tagjai**
közül, kiknek funkciója 1893. évre terjed, olvasóinkat
közelebről a következők érdeklik: Tarnay János dr.
Brüll Ignác doktor, Darvai Fülöp doktor, Fried-
mann Bernát dr, Fraenkel Sándor dr Kern Tivadar dr,
Messinger Simon dr, Schmiéd Ignác dr, Somogyi
Miksa dr, Visontai Soma dr, Welisz Vilmos dr. Wirt-
mann Mór dr és Wolf Vilmos dr.

— **Garay Károly** főv. nagykereskedő tavaly
1500 frtot juttatott a nemzeti színházhoz, hogy abból
vigjáték pályázatot nyisson. A pályázat sorsa fölött,
mely több jeles darabot produkált, a héten döntöttek.
Ugyancsak Garai Károly a Magyar Hirlap által a fővá-
ros szegényei számára most megindított gyűjtéshez,
melyet dr. Jellinek Henrik is 300 frttal segített meg-
indítani, 1000 frttal járult.

— **A magyar szó térfoglalása.** A régi idők embelei még több orthodox irányu községben szívósan ragaszkodnak a régi idők nyelvéhez, a némethez; de hovatovább mind több tért foglal köztük a magyar szó, még pedig a zsinagógában is. Így most arról értesítenek bennünket Dicső-Szent-Mártonból, hogy az ottani orth. hitközség elnöksége Wiener Jakob indítványára elhatározta, miszerint a templomi közzétételek és hirdetések ezentúl kizárólag magyar nyelven főtérjenek.

— **Wahrmann emlékezete.** Az ország és a magyar zsidóság közös veszteségét egyre ünnepli az emlékezés. A lefolyt héten it több gyászünnepélyt szenteltek Wahrmann Mór emlékezetének. S.-A.-Ujhelyen a statussuo anyahitközség f. hó 25-ikén gyászistentiszteletet rendezett, melyet Eibenschütz kántor a 49 zsolttár élénklésével, Weisz Kálmán főrabbi pedig az elhunytnak érdemeit ékesszólással méltató beszédével tette emlegetetté.

— **A pesti zsidókórház új orvosai** a már említett Feleki Sándor dron, lapunk e jeles dolgozó-társán kívül, kinevezés folytán még a következők: Schwartz Béla dr, Spitzer Mór dr, Ungár Dezső dr és Weisz Gyula dr.

— **Az igazság érdekében.** Ó-Budáról tisztelt kézről vesszük a következő sorokat. Büchler Sándor urnak az »Egyenlőség« 52. számában megjelent és tisztelt főrabbinak az »Egyenlőség« 48 ik számában közzétett közleményével foglalkozó cikkerc vonatkozólag az igazság érdekében meg kell jegyeznem, hogy főt. főrabbin által ismertett okmány, tényleg keletnélküli héberbetűs kézirat, mely az ó-budai zsidó hitközség archivurában fekszik és melyet magam is láttam. Hogy az a »Wiener Zeitung« egy tudósításának copijája, az sok más kutató előtt is titok lehetett. Szeretett főrabbin, ki szorgalommal tanulmányozza gazdag kéziratárunkat, az hibetó az iratról, hogy levél, melyet az akkori hatalmas pozsonyi hitközségi elnök, Kopl Mandl Ó-Budán lakó tesvérehez intézett a minthogy közölte vele az akkor nagy port felvert n.asz.-miklósi elkeresztelési esetre vonatkozó levelezését.

— **Városatya-választás S.-A.-Ujhelyen** Zemplén megye székvárosának új városatyáit a múlt héten váltstották meg. Az eredmény olyan, hogy igazságosan megfelel a lakosság arányainak, amennyiben a 40 tagu képviseletnek 21 tagja zsidó.

— **Uj vasut a szentföldön.** Chaifa kikötő és Dama-kus városa között a szentföldön új vasutvonal készült. Az építési munkálatokat f. hó 8-án kezdték meg a Karmel hegyén rendezett ünnepek kapcsán. Az első talpát a vasutépítő társulat elnökének, Fillingnek neje a török hitóságok képviselői és vagy 15000 főnyi közönség jelenlétében helyezte el. Az új vonal keresztül fogja szelni a tervezett orosz zsidó kolóniát és ezt, valamint a galileai kolóniát össze fogja kötni a chafai kikötővel, ami a kereskedelem és forgalomnak nagy hasznára leend.

— **Az olasz parlament zsidó képviselői** — mint írjuk — számszerint 15-en vannak, hárommal több, mint annak előtte. Névsora a következő: Abris, Barsilai, Karfi A., Karfi L., Kavallieri, Franchetti, Luzatti L., Luzatti R., Luzaito J., Luzaito A., Levy, Romanie-jakur, Treves, Poll, Embör és Weil-Weisz.

— **Fizetése képtelen antiszemita egyesület.** Bécs egyesült szabómesterei »nyersáru szövetkezetet«

alapítottak még pedig azon jelszó alatt, hogy csak keresztényeknél vásároljatok«. A nagy hűhóval megalakított egyesület rövid pályafutása alatt is meglehetősen viharos multra tett szert. Saját elnöke pl. aki pedig egy követ fujt az antiszemitákkal, a zsidó kereskedők ellen kiadott piszkolódó röpirattal szemben megtagadott minden közösséget. Most az egyesület fizetése képtelen, mert tagjai a 25 frtos részjegyek beváltását nem tartották lelkesedésükhöz méltó dolognak. A dologban legkomikusabb az, hogy az antiszemita egyesület ügyét most egy Schorstein nevű bécsi ügyvéd rendezzi akiről egész határozottsággal állítják, hogy — nem antiszemita.

— **Rabbi- és tanítóképző Galicziában.** Byck dr. képviselő a lengyel körben azt ajánlotta, hogy Galicziában rabbiszemináriumot és izr. tanítóképzőt kellene létesíteni. A galicziai zsidók kulturájára ilyen nagy befolyással bíró intézményt ilyen előkelő helyről még nem sürgettek. A club elnöke azt jelentette ugyan, hogy a fölvetett kérdésben a közoktatásügyi miniszter még előterjesztést nem tehet, a galicziai seminarium és izr. tanítóképző napirendre hozása — mégis biztató jele az időknek.

— **A »Zion« jótékonyági egyesület** megfestette a régi jó időkben volt elnökének, Steinitz Adolfnak képét s azt f. hó 25-én ünnepélyesen leplezte le. Az alkalmi beszédet az elhunyt rokonsága és számos érdeklődő előtt Steinberger Hermann jelenlegi elnök mondotta, utána Ten czer Pál választmányi tag méltatta a régi elnök kiváló érdemeit. A rokonság nevében N e u s t a d t Gusztáv köszönte meg az elhunyt iránt tanusított szép figyelmet.

— **Schneider vád alatt.** Schneider Ernő, a bécsi botrányok és zenebonák fővezére ellen a Bécs-Sechshausenben tartott minapi agitáló beszédcéért, mely miatt Sommaruga br. a lapunkban is közölt interpellációt intézte a miniszterelnökhöz — megindították a fenyegető vizsgálati eljárást. Az előnyomozást Grohmann landesgerichts-rath vezeti.

— **A linzi püspök,** Doppelbauer, aki egykor szívesen kaczerkodott az antiszemitizmussal, minap kiadott pásztor levelében ellene fordult a botrányig aljasuló mozgalomnak, különösen pedig némely »keresztény« szerepet játszó folyóiratnak. Kétségtelenül a katolikus álláspontot védi, de hat erre van is oka, mert az antiszemita urak ott a Lajtán túl már a katolikus papságot is nyakra-főre támadják.

— **A bünvádi eljárás** törvényjavaslatának megvitatására az igazságügyi miniszter anketet hívott össze, melynek Chorin Ferencz dr. ügyvéd, orsz. képviselő szintén tagja.

— **A veszprémmegyei izr. tanítóegyesület árvaházbizottsága** mindazon t. kartársait, kiknél az árvaalap javára kiadott »A két Askénazi« cz. könyvből egyes elárusításra szánt példányok volnának, felkéri, hogy a megmaradt könyveket v. azok árát Steiner Kálmán dr. ügyvéd, a bizottság elnöke címére Veszprémbe, legkésőbb 1893 január 15-ikéig annál bizonyosabban sziveskedjenek beküldeni, mert ellenesethen kénytelen volna a késedelmezőket névszerint és hirlapi uton mulasztásukra figyelmeztetni. A bizottság nevében: S c h w a r z Sámuel.

— **»Pupák uram viselt dolgai«** gyűjtő czim alá Bogdányi Mór ismert fővárosi hirlapíró, ki az

»Egyenlőség«-nek megalapítója volt, egy csomó jobbnál jobb józsu rajzot és beszélykét foglalt és a télikönyvpiacra bocsájtotta. Az eleven, könnyű olvasmányokat kedvelő könyvvásárlók a Singer és Wolfner czég csinos kiállításában megjelent 11 ives kötetet 1 frijával megszerezhetik.

— *Régi zsidó sirkő.* A budai királyi palota kibővítése alkalmával egy héber feliratu sirkövet találtak a várfalakban, melynek töredékén a következő szavak olvashatók:

מה
נקבר ה
...
נהמד ב
...
הלוי

A végén még látható néhány elmosódott betű, mely valószínűleg a datumot jelzi. A sirkő mindenestre a török hódoltságból vagy az ezt megelőző időből való, remélhető, hogy a fehérvári kapu lebontásakor még több érdekes sirkő fog napvilágra kerülni.

* **A budapest-terézvárosi takarékpénztár** Schöber Albert, min. tanácsos elnöklete alatt f. hó 29-én tartotta meg alakuló közgyűlését. Elnök konstatálta, hogy a közgyűlésen részben személyesen, részben megbizottaik által 320 részvényes 480000 frnyii részvénytökövel jelent meg. A jegyzőkönyv vezetésével Neumann Armin drt, hitelesítésével Molnár Antal, orsz. képviselőt és Csatári Frigyes vasuti felügyelőt bízták meg. A napirend tekintetében konstatálja elnök, hogy a részvénytőke 30%, továbbá minden részvény után 2 korona fizettetett be és van kéznél és határozatként kimondja, hogy a Budapest terézvárosi-takarékpénztár megalakult. A társulat alapszabályait en bloc elfogadják, továbbá kijelentették, hogy az alapítók a következő urakat: Tolnay Lajos, Krausz Izidor dr, Samue Lázár dr, Popper István, Eisele József, Egyedi Lajos, Török Sándor, Tenczer Pál és Auer Róbertet 3 esztendőre igazgatókká nevezték ki. A felügyelő bizottságba beválasztottak: Schöber Albert min. tan., Baintner Imre, Dezsényi József, Bacher Emil, Rigler J. E. és Hartenstein Zsigmondot. A választmányba beválasztottak: Barta Miksa, Bartolffy János, Bettelheim Miksa, Breslmayer Roman, Brody József, Büchler Adolf, Csatári Frigyes, Felek Béla dr., Forray Gábor, Garai József, Gomperz Emil, Hirschfeld Antal dr., Janniczky Lajos, Jungfer Gyula, Keller F. Antal, Kemény Miklós dr., Mellinger Sándor, Neményi Dezső, Névay László, Örley Lajos, Pick Dániel, Reiner Zsigmond dr., Róna Márkus, Stern Ede, Szobner Lajos dr., Takács Gyula, Tschuk Sándor, Vogel Gyula, Weiner Károly és Wolfner József, Végül a közgyűlés Schöber Albertnek és Neumann Armin dr. orsz. képviselőnek az intézet létrejötte érdekében kifejtett eredményes működéséért köszönetet szavaztak.

Pályázat.

A kecskeméti izr. hitközségnél a **600 frt.** évi fizetés és a szokásos mellékjövdelemmel javadalmazott **karvezetői állás** betöltendő. Megkívánatik, hogy az illető az orgona kíséret melletti elő-

imádkozásra, az énekkar betanítására és vezetésére, valamint a baromfivágásra és Thora-felolvasásra is képesített legyen.

Felhivatnak mindazok, kik ezen állást elnyerni óhajtnak, hogy zenei képzettségüket s egyéb ségüket, valamint családi viszonyaikat és m életüket fellüntető igazolványaikkal felszerelt iket decz. hó 15-ikeig a hitközség előjárós: küldjék.

Próbaelőimádkozásra csak a meghív csáttatnak, és az úti költségek csakis az zandónak fognak megtérítettni.

Kecskemét, 1892. deczember 5-én.

Dr. Kecskeméti

bírók. e. lnök.

Pályázat.

A Kun-szent-mártoni izr. hitközségi népiskolánál 400 frt. évi fizetéssel és szab javadalmazott tanítói állásra pályázat hi

Pályázhatnak oly magyar anyanyelvű c nitók, a kik a magyar s német nyelvet telj a héber tantárgyakban s hittanításban járt ének, valamint tornatanításra is képességgel.

A megválasztandó tanítótól megkíván egészséges legyen, valláserkölcös életet fo hogy a hitközségnél a jegyzői teendőket is.

Pályázók kéretnek, hogy kérvényük képzettséget, kort, eddigi működést, egészsé és magaviseletet kitüntető bizonyítványo 1893 évi január hó 31-ig alulírotthoz annal mellett nyujtsák be, hogy az állást mikor fog

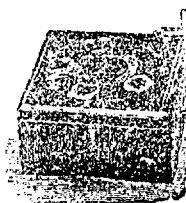
A véglegesítés egy próbaév sikeres b történik. Nős tanítók előnyben részesülnek.

Kun-Szent-Márton 1892 évi deczembe

Trinc

iskola:

Első magyar zene hangszer i
VARJU KÁROLY esz. és kir. s
tulajdonos. **Budapest, Kerepesi-ut**

Ajánlja a t zenekedvelő kö zönségnek ujjalag szab. **Harang- CZIMBALMAIT** melyek kitű nőségükért számos arany és ezüst érmekkel lettek kitüntetve. Alkal mivétel **karácsony** es **ujévi** ajándékokban u. m. **hegedűk,** **fuvalák,** **harmonikák** és mindennemű fuvó-, ütő-, pengő hangszerek és kel lékeiben, továbbá **Ariston, Phönix, Intona** és a **legszebb svájci** zeneművekben. Javítás és han golásokat jól és olcsón.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.

Vizahólyag, borszesz, gelatii .e; glycerin, borzamat, derítőpor (Jullien-féle is), savtalanító por, ártatlan borszinek, úrmös essenzia,

valamint mindennemű borbetegségek elleni szerek,

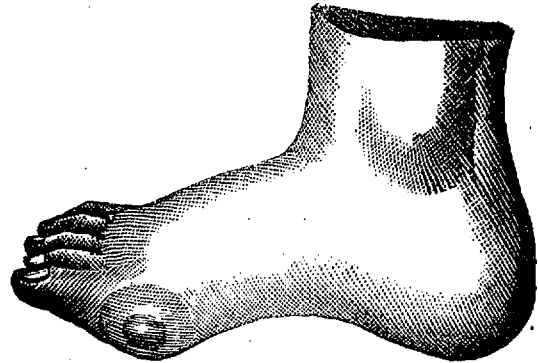
ugy valamennyi eszközök és készülékek **pin-czegazdaságok** számára legolcsóbban kaphatók

WATTERICH ARNOLD-nál

Budapesten, VII., Dohány utca 1. szám, az izr. templom átellenében.

Ajánlok továbbá: **esszenziákat** és **aether olajokat**, **rum** és **szilvorum**, **törköly** és **seprópálinkák**, végre mindennemű **likőrök** és **eczetnek** hideg uton való előállításához, minden műkészülék nélkül.

Árjegyzék és kezelési könyvek ingyen és bérmentve.

Fájós lábakra

ugyszintén csúzos és köszvényesekre ajánlom lábbeli készítményeimet

GERŐ ADOLF czipész-mester

U., Fürdő-utca 2 sz., a Diana-Fürdő-épületben.

Fontos tőkepenzeseknek

- AKI** sorsolás alá eső sorsjegyekkel, részvényekkel, kötvényekkel, záloglevelekkel bir és **hiteles** értesülést akar arról, hogy papirjai **kisorsoltattak-e**, mikor és mily nyeresémnyel;
- AKI** tudni akarja, hogy értékpapirjai vagy azok szelvényei mikor járnak le, hol kell azokat **beváltani** és **mennyit fizetnek** ki értük;
- AKI** értékpapirokat akar **vásárolni**, **eladni** vagy **beeserélni** és azt óhajtja, hogy **legolcsóbban** vegyen és **legjobb** áron adjon el;
- AKI** akár speculáció, akár állandó kamatélvezet végett pénzét értékpapirokba kívánja fektetni és kimerítő, megbízható és alapos **információkat** akar **a tőzsdéről** és az összes **értékpapirok-ról**; az fizessen elő a

„PÉNZÜGYI UTMUTATÓ“-RA,

melynek ára egész évre csak **2 frt** és a mely ajánlva van:

1. »Mint **hiteles** sorsolási lap és oly közlöny, mely **beesés adatokat tartalmaz** az értékpapirok természetére nézve«, a nagymélt. m. kir. **belügyminiszter** által 1888. évi 32495. sz. alatt az összes megyei, városi és községi árvapénztáraknak.
2. »Mint **sakértelemmel** és **pontosan szerkesztett közlöny**« a nagym. m. kir. **pénzügyminiszter** által 1889. évi 341. sz. a. az összes pénzügyi tisztviselőknek.
3. »A **szerkesztésénél követett irányelveknél és elterjedtségénél fogva**« a nagymélt. m. kir. **kereskedelemügyi miniszter** által 1892. évi 1104. sz. alatt az összes hazai vasutaknak.

Előfizethetni legzélszerűbben postautalványon a kiadóhivatalban

Budapesten VII. hársfa utca 25. szám.

„A PÉNZÜGYI UTMUTATÓ“
szerkesztősége és kiadóhivatala.

☞ Mutatványok ingyen és bérmentve ☞

alkalmunk bővebben is szólni »Zsidó írók a legújabb magyar irodalomban« című rovatunkban.*) Addig is tiszta szívvel ajánljuk könyvét, mely Bába Sándor szegedi nyomdájából impozánsan kiállítva került ki és száznál több szebbnél-szebb illusztrációval van bővítve. Az ára 5 frt.

Róna Béla.

A Maccabaeusok második könyvéből.

(Folytatás a múlt heti számból.)

Hasonlóan előadta magát, hogy hét testvért anyjkkal együtt a király elé hurczoltak, ki őket kényszeríteni akarta, hogy megszegjék az isteni törvényt az által, hogy ostorral és husánggal verette. Egyikök, szóvivőjük így szólt: Mit akarsz tőlünk kérdezni és tudakolni? Készek vagyunk meghalni mintsem az ősi törvényeket megszegjük. Ez fellobbantotta a király haragját, legott megparancsolta, hogy üstöt és medenczét izzóvá hevítsenek. A mint forróvá lettek, tüstént parancsolta, hogy a szóvivőnek kivágják nyelvét, lenyuzzák bőrét, tagjait messék testvéreinek és anyjának szemeláttára. A mint így teljesen meg volt csonkítva, meghagyta, hogy elevenen vessék a tűzbe és megsüssék. Midőn az üstből felgomolygott a füst, buzditották egymást és anyjukat, hogy nemesen kimuljanak, mondván: Urunk, Istenünk látja és megvigasztal bennünket igaz szavaival, a mint Mózes nyílt tanúságot tevő énekében világosan mondja »Szolgáit ő megvigasztalja. Miután az első ékképen kimult, a másodikat vitték a kispadra; a mint fejbőrét hajastul lenyuzták, azt kérdezték tőle, megszegi-e a törvényt, mielőtt teste tagonként maczangoltatik. Ő azonban atyjának nyelvén azt felelte: »Nem!« Azért őt is úgy megkinozták, mint az elsőt. Midőn szelleme elszállott, így szólt: »Te gonosztevő elveszed e pillanatban életünket. De a világ királya bennünket, kik törvényeiért halunk, örök életre ébreszt.« Utána a harmadikat kinozták és a mint nyelvét követeltéknyomban odanyujtotta és kezét is készségesen kiterjesztette, nemes elszántsággal így szólva: »Az égtől nyertem ezeket, törvényeiért feláldozom és általa, úgy remélem, vissza is fogom nyerni.« Az ifjunak emebátor magatartása, a miérthogy a fájdalokat semibe sem vette, bámulatba ejtette magát a királyt és kísérőit is. Midőn ez kimult, a negyediket is ugyanugy sanyargatták és kinozták. A mint közel vala a halálhoz, így szólt: »Dicsőséges, emberi kéz által kimulva, azon reményt táplálni, hogy Isten maga feléleszt; te azonban fel nem támadsz.« Erre az ötödiket hozták

*) Megnyitjuk lapunk jövő heti számában.

és kinozták. Ez rátekingett s így szólt: »Mint hogy emberek közt tiéd a hatalom, bár gyarló vagy, mégis azt műveled, a mi tetszik; ám ne hidd, hogy nemzetünket Isten elhagyta. Várakozz és majd látod hatalmát, mint fenyít meg téged és sarjaidat.« Erre a hatodikat hurczolták elő. Halála előtt így szólt: »Ne ámitsd magadat, mindent magunk által szenvedünk, mert az egyetlen Isten ellen vétkeztünk, ezért történik e csodálatos dolog. Ámde ne képzeld, hogy büntetlen maradsz, te, a ki megkísérletted Isten ellen küzdeni.« Legfőképen pedig az anya érdemes bámulatra és dicső megemlékezésre, a ki hat fiának látta halálát egy napon és mégis bátran eltúrte Istenbe vetett reménnyel. Mindegyiket az atyák nyelvén buzditotta. Nemes lelkülettel és a nőies gondolkodást férfias hősiességgel aczélozva, így szólt hozzájuk: »Nem tudom, miként képződtetek; nem én leheltem belétek a lelket és az életet. E szerint a világ teremtője, a ki az embert keletkezésekor alakítja és minden egyesnek létét elrendeli, egykor irgalmában visszaadja nektek a lehetetet és az életet, a miként ezt most az ő törvényeiért veszítitek.« De Antiochos, azon hiszemben, hogy őt gunyolja és gyalázza, intette a legifjabbat, ki még életben volt, nem pusztán szavakkal, hanem esküvel ígérve, hogy gazdaggá és boldoggá teszi, ha az ősi törvényektől elpártol és hogy barátjának tekintsi, megeltartásáról is gondoskodik. Midőn pedig az ifju figyelembe sem vette, eléhivta a király az anyát, és felszólította, hogy gyermekének adjon javára való tanácsot. Miután soká unszolta, elvállalta az anya, hogy fiát rábeszéli. Rája borult; és gyalázzván a dühöngő zsarnokot, így szólt atyai nyelven: »Fiam, szánj meg engem, ki kilencz hónapig viseltelek méhembben, ki egész évig szoptattalak etettelek, neveltelek, gondoztalak mai korodig. Kérlek fiam, tekints az égre s a földre. nézz meg mindent, a mi betölti, vedd fontolóra, hogy Isten semmiből teremtette és hogy az emberi nem is ebből keletkezett. Ne rettegj e bakótól, hanem testvéreidhez méltón indulj a halál elébe, hogy testvéreiddel együtt téged is visszaadjon az isteni gondviselés.« S amig még így szólt, felkiált az ifju: »Mit várakoztok? Nem hallgatok a király parancsára; hanem hallgatok a törvény szavára, melyet atyáink Mózes által nyertek. Te pedig nemzetem szenvedésének okozója, nem menekülsz Isten kezéből. Mi envétkeink miatt szenvedünk. Ha azonban az élő Isten rövid időre haragra gerjed is ellenünk, büntet és ostoroz is, — de újra kiengesztelődik szolgálai iránt. Te azonban minden emberek leggazabbja, legundokabbja, ne pöffeszkedjél önámításodban, hiu reményektől felfuvalkodva, hogy szolgálai ellen kinyujtod kezedet. Hisz még nem kerültél ki a mindenható, mindentlátó Isten ítéletét. Testvéreim rövid kin után, most örök életet élveznek; te pedig Isten ítélete szerint majd elszenveded igazságos szörnyű büntetését. Én,

ugy mint testvéreim, testem-lelkem feláldozom az ősi törvényekért, Istenhez fohászokdva, hogy mihamarább szánja meg a népet és hogy te kintől, fájdalomtól sanyargatva, elismerjed, hogy egyedül ő az Isten. A mindenható haragja nemzetünk ellen rajtam és testvéreimen érjen véget. E szidalmom felháborodva, a király evvel még kegyetlenebbül bánt, mint a többiekkel. Így mult ki ez, életének teljes tisztaságában, rendületlen Isten iránti bizalmában. Legvégül odahalt az anya. Ennyit érdemes elmondani a pogányszedte áldozatokról és a példátlan kinokról.

Juda pedig, a Maccabaeus és ki érői titkon elmentek a falvakba, buzdították testvéreiket, magukkal vittek a zsidóságban megmaradtakat, vagy hat ezret. És könyörögtek az Urhoz, hogy a mindenkitől tiport népet oltalmába vegye, hogy a förtelmes emberektől meggyalázott szentélyen könyörüljön, hogy megszánja a lerontott várost, hogy meghallgassa a hozzá kiáltó vért. Hogy megemlékezzék ártatlan gyermekek gaz meggyilkolásáról, hogy megbüntesse nevének gyalázását. A mint a Maccabaeus sereget gyűjtött maga köré, ellenállhatatlan lett a pogányokkal szemben, mert az Ur haragja szánalomra változott.

Falura, városra rárontott, felgyújtotta, az alkalmat kiszemelve, sok ellenséget legyőzött és megfutamított. Főkép az éjjeleket használta fel ily támadásokra; — hősiességének hire kelt mindenfelé. A veszélyben Nikánort bizták meg a Juda elleni hadjáratnál. Ez megígérte, hogy a kétezer talentumnyi sarczot, melylyel a király a rómaiaknak tartozik, a foglyul ejtendő zsidókon megszerzi. Tüstént a tenger melletti városok felé küldött és ajánlotta nekik, hogy kilenczven zsidót árul egy talentumért. Nem sejtette a büntetést, melyet Isten számára rendelt. Juda Nikanor felvonulásáról értesült és a mint kísérőinek tudára adta a tábor közeledését, a gyávák és az Isten ítéletében nem bízó, egérutat vettek. Sokan mindent, a mijők megmaradt, eladtak és Istenhez imádkoztak, hogy megmentse őket a gaz Nikanortól, ki eladta őket, mielőtt még kézre kerítette; mentse meg, ha nem is önmagukért, az atyákkal kötött frigy miatt és mivelhogy szent neve rajtok nyugszik.

(Folytatjuk).

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése decz hó végén lejár, teljes tisztelettel kérjük, méltóztásának előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne lőrténjék.

egész évre	8 frt — »
fél évre	4 frt — »
negyed évre	2 frt — »

Papok, tanítók és községi hivatalnokok:

egész évre	7 frt — kr
fél évre	3 frt 50 »
negyed évre	1 frt 75 »

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala,
Budapest, Váci körút 3. sz.

Erős várunk.

Erős várunk, bizodalunk,

Mindenség lett egy szavára.

Hisziünk benne mindörökké,

Végtelenség nagy királya!

Tarka felhők szállnak-kelnek,

Visznek áldást szomju földre.

A ki őket elvezérli,

Kell, hogy vágyunk is betöltse.

A hamut, port átteremti,

Ujabb, jobb életre hívja.

Nem lehet, hogy mi maradjunk

Szenvedések vértanuja!

E csodás, bölcs jóakaró

Meghallgatja hű imánkat

És megáldja és megörzi

Minden léptét hű fiának.

Oh uram, ha tántorognánk,

Tudjuk, nem vagy késedelmes:

Ne engedi a porba hullni,

Adj erőt a küzdelemhez!